

Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Έρευνας στη Συστημική Ψυχοθεραπεία

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΣΤΗ ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

SANE-System Attachment Narrative Encephalon®

Α. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Κλινικό Πρόγραμμα Ειδίκευσης στη Συστημική Ψυχοθεραπεία που προσφέρει το 'Λόγω Ψυχής' - Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Έρευνας στη Συστημική Ψυχοθεραπεία- απευθύνεται σε επαγγελματίες της ψυχικής υγείας που ενδιαφέρονται να ειδικευτούν σε μια προσέγγιση που εμπλουτίζει τη σύγχρονη μετανεωτερική συστημική θεώρηση με τη θεωρία του συναισθηματικού δεσμού, την αφηγηματική ψυχολογία και τα συναφή σύγχρονα ευρήματα των νευροεπιστημών. Η εμπλουτισμένη αυτή συστημική προσέγγιση στην ψυχοθεραπεία εφαρμόζεται σε συνεδρίες με άτομα, ζευγάρια, οικογένειες, και ομάδες.

Το πρόγραμμα είναι τετραετές και αποτελείται από δύο κύκλους. Το πρόγραμμα είναι σχεδιασμένο σύμφωνα με τις προδιαγραφές της EFTA, της European Association for Psychotherapy (EAP), και της Ελληνικής Εταιρείας Συστημικής Θεραπείας (ΕΛΕΣΥΘ). Οι υπεύθυνοι του προγράμματος και διευθύνοντες του Ινστιτούτου είναι μέλη της ΕΛΕΣΥΘ και της EFTA. Κατέχουν επίσης το Ευρωπαϊκό Πιστοποιητικό Ψυχοθεραπείας που χορηγεί η EAP.

Το 'Λόγω Ψυχής' είναι Πιστοποιημένο Ινστιτούτο της EAP (EAPTI) και οι απόφοιτοι του δικαιούνται το European Certificate of Psychotherapy. Είναι τακτικό μέλος του EFTA-TIC (European Family Therapy Association- Training Institutes Chamber), τακτικό μέλος της Εθνικής Εταιρείας Ψυχοθεραπείας Ελλάδος (ΕΕΨΕ) και της Ελληνικής Εταιρείας Συμβουλευτικής (ΕΕΣ).

Οι ώρες κατανέμονται ισόποσα σε κάθε κύκλο σπουδών

Β. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ

Το σύνολο των ωρών του Τετραετούς Προγράμματος Ειδίκευσης στη συστημική ψυχοθεραπεία είναι **1440** ώρες παρουσίας σε διαλέξεις και εργαστήρια, πρακτική άσκηση, εποπτεία και προσωπική ανάπτυξη. Να σημειωθεί ότι στις ώρες αυτές προστίθενται επιπλέον 1000 ώρες μελέτης και 100 ώρες επιτόπου έρευνας (fieldwork). Επίσης απαιτούνται 200 ώρες εποπτευόμενης εργασίας (αμοιβόμενης ή εθελοντικής) κατά τη διάρκεια ή πέραν της τετραετούς φοίτησης, απαραίτητες για την χορήγηση βεβαίωσης ολοκλήρωσης και των δύο κύκλων.

Όσο αφορά τα αντικείμενα οι ώρες κατανέμονται συνολικά ως εξής:

Θεωρία/Βιωματική επεξεργασία θεωρητικών θεμάτων/Θεωρητική επεξεργασία κλινικών περιπτώσεων: **500** ώρες φυσικής παρουσίας. Εδώ προστίθενται **επιπλέον οι 1000** ώρες μελέτης/ αναλογία 1:2, και οι **100** ώρες επιτόπου ερευνητικής εργασίας οι οποίες δεν συμπεριλαμβάνονται στις 1440 ώρες).

Πρακτική: 370 ώρες

Κλινική Εποπτεία: 260 ώρες

Προσωπική Θεραπεία: 310 ώρες (ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός ωρών)

Ο τρόπος και οι μέθοδοι εκπαίδευσης στην συστημική ψυχοθεραπεία έχουν απόλυτη σχέση με το θεωρητικό της υπόβαθρο. Ως αποτέλεσμα, ο διαχωρισμός μεταξύ θεωρίας και πρακτικής δεν είναι πάντα τόσο ξεκάθαρος.

Μεγάλη έμφαση στα προγράμματα ειδίκευσης στη συστημική ψυχοθεραπεία διεθνώς δίνεται στην αξιοποίηση της εκπαιδευτικής ομάδας τόσο για την εποπτεία όσο και για τη βιωματική επεξεργασία θεωρητικών θεμάτων και την θεωρητική επεξεργασία κλινικών περιπτώσεων. Η εμπειρία της ομάδας στο πρόγραμμα του Ινστιτούτου προσφέρει πλούσια εκπαιδευτικά ερεθίσματα που, σε συνδυασμό με το περιεχόμενο των σπουδών και την εμπειρία των εκπαιδευτών, εξασφαλίζουν την υψηλή ποιότητα της εκπαίδευσης.

Γ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

1ος Κύκλος

ΘΕΩΡΙΑ

(i) Θεματικές ενότητες (Συνδυασμός εισηγήσεων και βιωματικών δραστηριοτήτων)

1. Βασικές έννοιες και εξέλιξη της συστημικής σκέψης. Από το νεωτερισμό στον μετανεωτερισμό.
2. Σχολές συστημικής οικογενειακής θεραπείας. Ιστορική αναδρομή, σύγχρονες σχολές και τάσεις.
3. Ατομική συστημική ψυχοθεραπεία.
4. Θεραπείες ζεύγους.
5. Ομαδική συστημική ψυχοθεραπεία.
6. Ανθρώπινη και οικογενειακή ανάπτυξη: Κύκλος ζωής- Κρίσιμες μεταβάσεις.
7. Εμπλουτίζοντας τη συστημική σκέψη (**System**), με τη θεωρία του συναισθηματικού δεσμού (**Attachment**) και την αφηγηματική ψυχολογία (**Narrative**).
8. Εγκέφαλος (**Encerhalon**) και σχεσιακές θεραπείες. Ολοκληρώνοντας τον εμπλουτισμό: **SANE**
9. Γενετικοί παράγοντες σε αλληλεπίδραση με το περιβάλλον (naturethroughnurture). Το ερώτημα της ιδιοσυγκρασίας.
10. Θεωρίες προσωπικότητας και θεωρίες αλλαγής στις κυριότερες ψυχοθεραπευτικές προσεγγίσεις.
11. Θεωρία αλλαγής και βασικές έννοιες στην εμπλουτισμένη συστημική ψυχοθεραπεία

12. Στάδια και στόχοι στη βραχύχρονη και μακρόχρονη εμπλουτισμένη συστημική ψυχοθεραπεία
13. Έρευνα και ψυχοθεραπεία- Ποιοτική μεθοδολογία (Α)

(ii) Εργαστήρια

1. Παρακολούθηση DVD με θεραπευτικές συνεδρίες και θεωρητική επεξεργασία
2. Βασικές συμβουλευτικές και ψυχοθεραπευτικές δεξιότητες για το χτίσιμο της θεραπευτικής σχέσης.
3. Διαχρονικές και σύγχρονες τεχνικές από το χώρο της συστημικής και οικογενειακής θεραπείας (π.χ. κυκλικές ερωτήσεις, γενεόγραμμα, ομάδα αναστοχασμού/ reflectingteam, συνέντευξη με τον εσωτερικευμένο άλλο/ internalizedotherinterviewing, αφηγηματικές τεχνικές, ειδικές τεχνικές για θεραπεία με παιδιά κ.α.) (Συνεχίζεται και στον δεύτερο διετή κύκλο).
4. (i) Παρουσίαση περιστατικών σχετιζόμενων με τον κύκλο ζωής του ατόμου και της οικογένειας (π.χ. διαζύγιο, ασθένεια, τρίτη ηλικία, απώλεια και πένθος, χρόνιο πένθος), των νέων μορφών οικογένειας, (π.χ. υιοθεσία, τεχνητή γονιμοποίηση, μεικτές οικογένειες, παρένθετες μητέρες, gay/lesbian ζευγάρια), σοβαρών δυσκολιών προσαρμογής (π.χ. βία/κακοποίηση, διάφορες εξαρτήσεις), κοινωνικά συστήματα και κοινωνικές παρεμβάσεις σε κρίσεις (άστεγες οικογένειες και μετανάστες, άτομα με αναπηρίες), προβλήματα παιδιών (εκφοβισμός, εφιάλτες, ενούρηση) από τον εκπαιδευτή και την εκπαιδευτική ομάδα(ii) Συζήτηση των περιστατικών με στόχο την ολοκληρωμένη κατανόηση του θεραπευτικού σχεδιασμού: (Βιβλιογραφία-Ιστορικό-θεραπευτικό συμβόλαιο-αίτημα-αξιολόγηση-σκέψεις/υποθέσεις-στόχοι-παρεμβάσεις-διλήμματα-αξιολόγηση πορείας).

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

Η πρακτική άσκηση λαμβάνει χώρα στο Ινστιτούτο κατά το πρώτο έτος ως μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Συνεχίζεται στα υπόλοιπα έτη σε συνεργαζόμενα ιδιωτικά πλαίσια υπό την εποπτεία του Ινστιτούτου. Αυτή η πρακτική άσκηση είναι δυνατό να ξεκινήσει το πρώτο εξάμηνο του δεύτερου έτους μετά από σχετικό αίτημα. Αιτήματα για έναρξη τίθενται γραπτά ή προφορικά, συνοψίζοντας με συγκροτημένο τρόπο, τα κίνητρά και τους στόχους, στο πλαίσιο μιας ρεαλιστικής αξιολόγησης της επαγγελματικής πορείας και εξέλιξης ειδικευόμενου. Το αίτημα κρίνεται από την εκπαιδευτική ομάδα και τον επόπτη, ο οποίος δίνει την τελική συγκατάθεση.

Η συνεπής παρουσία στα συνεργαζόμενα ιδιωτικά πλαίσια είναι απαραίτητη. Οι υποχρεώσεις εκεί καθορίζονται από τους κλινικούς επόπτες της πρακτικής άσκησης(π.χ. συγγραφή αναφορών, συλλογή στοιχείων από τις συνεδρίες, λήψη συστημικού ιστορικού και γενεογράμματος περιστατικών), αλλά και από το Ινστιτούτο (βλ. εργασίες/ημερολόγιο) και περιλαμβάνει τα εξής:

- I. Εβδομαδιαία συμμετοχή στο συντονισμό ομαδικών θεραπευτικών συνεδριών.

- II. Συν-θεραπεία σε ατομικές και οικογενειακές συνεδρίες, κατά την κρίση του υπεύθυνου κλινικού επόπτη. Συμμετοχή σε έκτακτες ασκήσεις και δραστηριότητες εντός της ομάδας.
- III. Συμμετοχή σε σχεδιασμό παρεμβάσεων και σε συζητήσεις συν-θεραπευτών για τα περιστατικά, ή σύντομες ατομικές εποπτείες για τα περιστατικά της ομάδας, κατά την κρίση του κλινικού επόπτη.

ΕΠΟΠΤΕΙΑ

- i. Συμμετοχή σε ομαδική εποπτεία με αντικείμενο την εμπειρία από την πρακτική άσκηση και το χώρο εργασίας.
- ii. Σύντομες ατομικές εποπτείες στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης από τον κλινικό επόπτη (βλ. πρακτική άσκηση).

Σε περίπτωση που ένας ειδικευόμενος επιθυμεί να ολοκληρώσει μόνο τον πρώτο κύκλο σπουδών και να αποκτήσει το πιστοποιητικό Ειδίκευσης στη Συστημική Συμβουλευτική θα πρέπει να έχει συμπληρώσει τις προβλεπόμενες ώρες του 4ετους προγράμματος **κατά το ήμισυ** σε όλα τα επιμέρους κομμάτια του προγράμματος (π.χ. 15 μήνες πρακτικής άσκησης έναντι των 30 μηνών που απαιτούνται για το 4ετές). Επίσης θα πρέπει να εκπονήσει **διπλωματική εργασία** (βλ. Αξιολόγηση).

2ος κύκλος

ΘΕΩΡΙΑ

(I) Θεματικές ενότητες (συνδυασμός εισηγήσεων και βιωματικών δραστηριοτήτων)

1. Η «ψυχική ασθένεια» και η ιστορία της. Γέννηση της ψυχοθεραπείας.
2. Συστημική σκέψη και ψυχοπαθολογία
3. Θεωρία συναισθηματικού δεσμού και ψυχοπαθολογία
4. Ψυχοπαθολογία και σύγχρονες νευροεπιστήμες
5. Παράγοντες ψυχικής ανθεκτικότητας (resilience)
6. Βασικά στοιχεία ψυχοφαρμακολογίας
7. Σύγχρονες αφηγηματικές, διαλογικές και κοινοτικές παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των ψυχικών διαταραχών
8. Εισαγωγή στη συστημική διάγνωση.
9. Μέσα αξιολόγησης του συναισθηματικού δεσμού και του συναισθηματικού κλίματος της οικογένειας
10. Μέσα αξιολόγησης της αφήγησης
11. Έρευνα και ψυχοθεραπεία- Ποιοτική Μεθοδολογία (B)
12. Δεοντολογία και ψυχοπαθολογία.

(ii) Εργαστήρια

1. Παρακολούθηση DVD με θεραπευτικές συνεδρίες και θεωρητική επεξεργασία
2. Διαχρονικές και σύγχρονες τεχνικές από το χώρο της συστημικής και οικογενειακής θεραπείας (συνέχεια του πρώτου κύκλου)

3. (i) Παρουσίαση περιστατικών σχετιζόμενων με όλο το εύρος των ψυχικών διαταραχών.

(ii) Συζήτηση των περιστατικών με στόχο την ολοκληρωμένη κατανόηση του θεραπευτικού σχεδιασμού: (Βιβλιογραφία-Ιστορικό-θεραπευτικό συμβόλαιο-αίτημα-αξιολόγηση-σκέψεις/υποθέσεις-στόχοι-παρεμβάσεις-διλήμματα-αξιολόγηση πορείας).

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

Όπως ειπώθηκε, η πρακτική άσκηση λαμβάνει χώρα στο Ινστιτούτο κατά το πρώτο έτος ως μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Συνεχίζεται στα υπόλοιπα έτη σε συνεργαζόμενα ιδιωτικά πλαίσια υπό την εποπτεία του Ινστιτούτου. Αυτή η πρακτική άσκηση είναι δυνατό να ξεκινήσει το πρώτο εξάμηνο του δεύτερου έτους μετά από σχετικό αίτημα. Αιτήματα για έναρξη τίθενται γραπτά ή προφορικά, συνοψίζοντας με συγκροτημένο τρόπο, τα κίνητρά και τους στόχους, στο πλαίσιο μιας ρεαλιστικής αξιολόγησης της επαγγελματικής πορείας και εξέλιξης ειδικευόμενου. Το αίτημα κρίνεται από την εκπαιδευτική ομάδα και τον επόπτη, ο οποίος δίνει την τελική συγκατάθεση.

Η συνεπέστατη παρουσία στα συνεργαζόμενα ιδιωτικά πλαίσια είναι απαραίτητη. Οι υποχρεώσεις εκεί καθορίζονται από τους κλινικούς επόπτες της πρακτικής άσκησης (π.χ. συγγραφή αναφορών, συλλογή στοιχείων από τις συνεδρίες, λήψη συστημικού ιστορικού και γενεογράμματος περιστατικών), αλλά και από το Ινστιτούτο (βλ. εργασίες/ημερολόγιο) και περιλαμβάνει τα εξής:

- I. Εβδομαδιαία συμμετοχή στο συντονισμό ομαδικών θεραπευτικών συνεδριών.
- II. Συν-θεραπεία σε ατομικές και οικογενειακές συνεδρίες, κατά την κρίση του υπεύθυνου κλινικού επόπτη. Συμμετοχή σε έκτακτες ασκήσεις και δραστηριότητες εντός της ομάδας.
- III. Συμμετοχή σε σχεδιασμό παρεμβάσεων και σε συζητήσεις συν-θεραπευτών για τα περιστατικά, ή σύντομες ατομικές εποπτείες για τα περιστατικά της ομάδας, κατά την κρίση του κλινικού επόπτη.

ΕΠΟΠΤΕΙΑ

- I. Συμμετοχή σε ομαδική εποπτεία με αντικείμενο την εμπειρία από την πρακτική άσκηση και το χώρο εργασίας.
- II. Σύντομες ατομικές εποπτείες στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης από τον εξωτερικό επόπτη (βλ. πρακτική άσκηση).

ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΚΤΟΣ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Προϋπόθεση της χορήγησης πιστοποιητικού κατά την ολοκλήρωση του δεύτερου κύκλου σπουδών είναι η συμπλήρωση **200 ωρών** εργασίας (αμειβόμενης ή εθελοντικής) (συν **50 ωρών εποπτείας**) σε συμβουλευτικό, ψυχοθεραπευτικό ή κλινικό πλαίσιο κατά τη διάρκεια ή πέραν της διάρκειας της ειδίκευσης, υπό την εποπτεία του Ινστιτούτου. Η δυνατότητα αυτή παρέχεται εν μέρει και από το Ινστιτούτο στο πλαίσιο της Συμβουλευτικής Υπηρεσίας χαμηλού κόστους που στελεχώνεται από ειδικευμένους θεραπευτές του τρίτου και τέταρτου έτους και εποπτεύεται από το Ινστιτούτο.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Οι ειδικευόμενοι χρειάζεται να παρακολουθήσουν πρόγραμμα προσωπικής ψυχοθεραπείας ως μέρος της ειδίκευσής τους. Η προσωπική θεραπεία πρέπει να είναι συστημικής κατεύθυνσης με θεραπευτή της επιλογής τους, ο οποίος πρέπει υποχρεωτικά να ανήκει σε ελληνική ή/και ευρωπαϊκή εταιρία συστημικής/οικογενειακής θεραπείας. Η θεραπεία μπορεί να έχει προηγηθεί της ένταξης στο πρόγραμμα ή να ξεκινήσει ταυτόχρονα με την ένταξη, και θα πρέπει τουλάχιστον κατά τα δύο τρίτα της να γίνει σε πλαίσιο ομαδικής θεραπείας. Η συμπλήρωση των απαιτούμενων από το πρόγραμμα ωρών σε καμία περίπτωση δεν ταυτίζεται με την ολοκλήρωση της θεραπείας του ειδικευόμενου, η οποία οφείλει να συνεχιστεί ανάλογα με τις ανάγκες του και την κρίση του θεραπευτή του.

Δ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΩΤΟΥ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΚΥΚΛΟΥ

Ι. Αξιολόγηση του ειδικευόμενου

(i) Παρουσίες. Προκειμένου οι ειδικευόμενοι να προχωρήσουν από το ένα έτος στο άλλο και από τον πρώτο κύκλο στον δεύτερο θα πρέπει να έχουν παρακολουθήσει συστηματικά όλα τα μαθήματα (τουλάχιστον 80% των ωρών για κάθε ένα αντικείμενο [π.χ. θεωρία, εποπτεία] και σε κάθε εκπαιδευτή).

(ii) Εργασίες (σε ηλεκτρονική μορφή)

A. Στη διάρκεια των τριών πρώτων ετών.

Προκειμένου οι ειδικευόμενοι να προχωρήσουν από το ένα έτος στο άλλο και από τον πρώτο κύκλο στον δεύτερο θα πρέπει να έχουν ολοκληρώσει με ικανοποιητική απόδοση τις παρακάτω εργασίες. Σε κάθε έτος ολοκληρώνονται τα παρακάτω:

Ημερολόγιο καταγραφής προσωπικών εκπαιδευτικών εμπειριών (καταγραφή ιδεών από θεωρητικά σεμινάρια, καταγραφή βιωματικών δραστηριοτήτων στη διάρκεια των σεμιναρίων, π.χ. roleplay, video, ομαδική συζήτηση, επεξεργασία περιστατικού κλπ)

Ερωτήσεις αξιολόγησης. Επεξεργασία και απάντηση ερωτήσεων κατ' οίκον με αξιοποίηση της προτεινόμενης βιβλιογραφίας. Οι ερωτήσεις δίνονται από κάθε εκπαιδευτή κατά την κρίση του προς το τέλος του κάθε έτους.

Προφορικές παρουσιάσεις στα πλαίσια του θεωρητικού σεμιναρίου. Αυτές ορίζονται από τον κάθε εκπαιδευτή και κατά την κρίση του, και εντάσσονται στα μέσα διδασκαλίας που ο ίδιος χρησιμοποιεί σε κάθε έτος. Μπορεί να είναι ατομικές ή ομαδικές.

Σημείωση: Σε περίπτωση που ένας ειδικευόμενος επιθυμεί να ολοκληρώσει μόνο τον πρώτο κύκλο σπουδών και να αποκτήσει το πιστοποιητικό Ειδίκευσης στη Συστημική Συμβουλευτική (βλ. παρακάτω) τότε οι εργασίες των πρώτων δύο ετών συμπληρώνονται και από **Διπλωματική Εργασία** (Μελέτη περίπτωσης). Η διπλωματική αποτελείται από ένα

κομμάτι βιβλιογραφικής ανασκόπησης και από παρουσίαση ενός περιστατικού (4.000 λέξεις). Δίνονται λεπτομερείς οδηγίες.

B. Στη διάρκεια του τετραετούς προγράμματος

1. **Ατομική εργασία πρακτικής άσκησης.** Η εργασία αφορά στην επεξεργασία κλινικού υλικού (παρακολούθηση της διεργασίας της ομάδας όπου ο ειδικευόμενος κάνει την πρακτική του, παρακολούθηση ενός περιστατικού σε βάθος χρόνου από την ομάδα που κάνει την πρακτική του, εμπειρίες από τη διαδικασία της πρακτικής άσκησης).
2. **Συλλογική ερευνητική εργασία** και παρουσίαση αυτής σε επιστημονική ημερίδα, συνέδριο ή /και ως κείμενο εργασίας του Ινστιτούτου. Η εργασία αυτή γίνεται στα πλαίσια της ενότητας για τη μελέτη μεθόδων ποιοτικής έρευνας και έρευνας στην ψυχοθεραπεία, και εποπτεύεται από την υπεύθυνη για την ενότητα αυτή εκπαιδύτρια. Οι ώρες της επιτόπου έρευνας (fieldwork) (100 ώρες) είναι επιπλέον των 1440 ώρες εκπαίδευσης.

Γ. Εργασίες 4ου έτους

1. **Διπλωματική εργασία** (Μελέτη περίπτωσης). Η προετοιμασία για τη συγγραφή της διπλωματικής εργασίας ξεκινά από το πρώτο έτος με κορύφωση της προετοιμασίας στο τέταρτο έτος. Η διπλωματική αποτελείται από ένα κομμάτι βιβλιογραφικής ανασκόπησης και από παρουσίαση ενός περιστατικού. Δίνονται λεπτομερείς οδηγίες, ενώ εξαιρετικές εργασίες συμπεριλαμβάνονται στα κείμενα εργασίας του Ινστιτούτου.
2. **Προφορικές παρουσιάσεις** στα πλαίσια του θεωρητικού σεμιναρίου. Αυτές ορίζονται από τον κάθε εκπαιδευτή και κατά την κρίση του, και εντάσσονται στα μέσα διδασκαλίας που ο ίδιος χρησιμοποιεί σε κάθε έτος.

(iii) Διεργασία συνεχούς προφορικής αξιολόγησης και ανατροφοδότησης

ειδικευόμενου από τους εκπαιδευτές και επόπτες του, αλλά και από την εκπαιδευτική του ομάδα στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης και εποπτείας.

(iv) Συμπλήρωση έντυπου αξιολόγησης προσωπικής πορείας από τον ειδικευόμενο.

Περιλαμβάνει αξιολόγηση βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων επάρκειας (βλ. παρακάτω).

(v) Συμπλήρωση έντυπου αξιολόγησης του ειδικευόμενου από τους εκπαιδευτές και επόπτες. Περιλαμβάνει αξιολόγηση βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων επάρκειας (βλ. παρακάτω).

Κριτήρια Επάρκειας:

1. Επαρκής κατανόηση της βιβλιογραφίας γύρω από την συστημική θεραπεία στην εμπλουτισμένη μορφή που διδάσκεται στο πρόγραμμα
2. Επαρκής κατανόηση της αναπτυξιακής πορείας ατόμων, διαφόρων μορφών οικογένειας και κοινωνικών συστημάτων
3. Σεβασμός και έμπρακτη αποδοχή στην κλινική πράξη της διαφορετικότητας των ατόμων.
4. Δυνατότητα επεξεργασίας και κριτικής σκέψης που αφορά θεωρητικά πλαίσια σχετικά με την κλινική πράξη.
5. Δυνατότητα κατανόησης και σύγκρισης διαφορετικών ψυχοθεραπευτικών προσεγγίσεων.
6. Δυνατότητα χειρισμού διαφόρων προβλημάτων και συμπτωμάτων με τα οποία οι θεραπευόμενοι απευθύνονται στον ψυχοθεραπευτή, επαρκής γνώση των ερευνητικών

δεδομένων, αναγνώριση των περιορισμών των δικών τους δυνατοτήτων και ανάγκης παραπομπής.

7. Δυνατότητα δημιουργίας αποτελεσματικής θεραπευτικής σχέσης
8. Δυνατότητα αξιοποίησης μεγάλου εύρους δεξιοτήτων και τεχνικών και προσαρμογής τους στις ανάγκες των θεραπευόμενων.
9. Αναγνώριση της σημασίας και της επιρροής των ευρύτερων συστημάτων και δυνατότητα αξιοποίησης αυτής της οπτικής στην ψυχοθεραπεία
10. Επαρκής αξιοποίηση της εποπτείας
11. Ικανότητα δημιουργικής συνεργασίας με συναδέλφους και συμμετοχής σε ομαδικές διαδικασίες.
12. Ικανότητα αυτό-αξιολόγησης και ύπαρξη ισχυρού κινήτρου για προσωπική και επαγγελματική εξέλιξη και δια βίου μάθηση.
13. Αποτελεσματική αξιοποίηση του εαυτού και αναγνώριση 'τυφλών σημείων' στην ψυχοθεραπευτική δουλειά. Αναπτυγμένη ικανότητα αναστοχασμού.
14. Δυνατότητα αποτελεσματικής οργάνωσης εργασιακών και εκπαιδευτικών υποχρεώσεων, καθώς και ικανοποιητική διαχείριση κοινωνικών σχέσεων που αφορούν το επάγγελμα.
15. Δυνατότητα παρουσίασης της θεραπευτικής διαδικασίας προφορικά και γραπτά σε συναδέλφους και άλλους επαγγελματίες
16. Γνώση και σεβασμός του κώδικα δεοντολογίας

II. Αξιολόγηση του προγράμματος από τους ειδικευόμενους

(i) Συμπλήρωση εντύπου σχολίων και προτάσεων για βελτίωση του προγράμματος από τους ειδικευόμενους

(ii) Διεργασία συνεχούς προφορικής αξιολόγησης και ανατροφοδότησης των εκπαιδευτών και εποπτών από τους ειδικευόμενους στα πλαίσια της εκπαίδευσης και της εποπτείας

E. ΧΡΟΝΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

1ος Κύκλος.

Ο προβλεπόμενος χρόνος παρακολούθησης των σεμιναρίων του δεύτερου κύκλου είναι τα **δύο (2) έτη**, παρατείνεται όμως στα **τρία (3) έτη** προκειμένου να ολοκληρωθούν οι εργασίες, οι ώρες πρακτικής άσκησης, και οι απαιτούμενες από το πρόγραμμα ώρες προσωπικής θεραπείας. Οι ειδικευόμενοι θα πρέπει να έχουν παρακολουθήσει το πρόγραμμα χωρίς να έχουν υπερβεί το όριο απουσιών.

2ος Κύκλος

Ο προβλεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης και των δύο κύκλων είναι τα **τέσσερα (4) έτη** και δεν μπορεί να υπερβαίνει τα **έξι (6) έτη** συνολικά (4+2) προκειμένου να ολοκληρωθούν όλα τα προαπαιτούμενα. Οι ειδικευόμενοι θα πρέπει να έχουν παρακολουθήσει το πρόγραμμα χωρίς να έχουν υπερβεί το όριο απουσιών.

Σε περίπτωση μη ολοκλήρωσης των προαπαιτούμενων εντός 6ετίας, και μόνο κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερόμενου/της ενδιαφερόμενης, η εκπαιδευτική επιτροπή μπορεί να αποφασίσει την **επαναφοίτηση** σε μέρος του προγράμματος και διάρκεια που κρίνει

κατά περίπτωση. Η επαναφοίτηση λόγω εξάντλησης της δέτιας ενέχει οικονομικό κόστος, κάτι που δεν ισχύει σε περιπτώσεις επαναφοίτησης στα πλαίσια της δέτιας και για σοβαρό λόγο (π.χ. υγείας, εγκυμοσύνης).

ΣΤ. ΑΠΟΝΟΜΗ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ

Για την απονομή πιστοποιητικού βασική προϋπόθεση είναι:

- i. η επιτυχής ολοκλήρωση του προγράμματος όπως ορίζεται παραπάνω, στους τομείς αξιολόγησης και χρόνων ολοκλήρωσης.
- ii. Θα πρέπει ο ειδικευόμενος να έχει θετική αξιολόγηση συνολικά και να έχει ολοκληρώσει το πρόγραμμα στους προβλεπόμενους χρόνους.
- iii. Θα πρέπει επίσης να έχει τακτοποιήσει τις οικονομικές του υποχρεώσεις μέσα στους προβλεπόμενους χρόνους.

1ος ΚΥΚΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ. Η επιτυχής ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου σπουδών οδηγεί στη χορήγηση πιστοποιητικού με τίτλο **«Θεωρία και εφαρμογές της συστημικής συμβουλευτικής»** και επιτρέπει στον ειδικευόμενο να προσβλέπει σε εγγραφή του σε επιστημονικές εταιρίες συμβουλευτικής ως απλό μέλος.

Η ολοκλήρωση διπλωματικής εργασίας είναι απαραίτητη για όσους επιλέγουν να μην συνεχίσουν στο δεύτερο κύκλο αλλά επιθυμούν να αποκτήσουν το πιστοποιητικό του πρώτου κύκλου (βλ. αξιολόγηση).

2ος ΚΥΚΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ. Η επιτυχής ολοκλήρωση του δεύτερου διετούς κύκλου σπουδών οδηγεί στη χορήγηση πιστοποιητικού με τίτλο «Κλινική ειδικευση στη συστημική ψυχοθεραπεία» με άτομα, οικογένειες και ομάδες (**SANE-System Attachment NarrativeEncephalon**), και επιτρέπει στον ειδικευόμενο να προσβλέπει σε εγγραφή του σε επιστημονικές εταιρίες συστημικής ψυχοθεραπείας και σε απόκτηση ευρωπαϊκής πιστοποίησης.

ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ. Παρακαλούμε σημειώστε ότι η απόκτηση πιστοποιητικών από επιστημονικώς αναγνωρισμένα κέντρα όπως είναι το Λόγω Ψυχής, και η εγγραφή σε επιστημονικές εταιρίες συμβουλευτικής και ψυχοθεραπείας παρέχουν μόνο επιστημονική εγκυρότητα και όχι νομική. Η νομική εγκυρότητα εξασφαλίζεται μόνο από την κατοχή άδειας άσκησης επαγγέλματος ψυχικής υγείας (ψυχιάτρου, ψυχολόγου, κοινωνικού λειτουργού), εφόσον το ελληνικό κράτος δεν έχει ακόμα κατοχυρώσει το επάγγελμα του συμβούλου ψυχικής υγείας και του ψυχοθεραπευτή ως ανεξάρτητα επαγγέλματα. Η δυνατότητα εγγραφής στα φορολογικά μητρώα ως "σύμβουλος" ή "ψυχοθεραπευτής" δεν καλύπτει την έλλειψη νομικής κατοχύρωσης των επαγγελμάτων αυτών από το Υπουργείο Υγείας.

Ζ. ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Το Ινστιτούτο διαθέτει κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή για την υποστήριξη του προγράμματος ειδίκευσης.

1. Μηχανήματα προβολής και καταγραφής συνεδριών
2. Πρόσβαση σε ηλεκτρονικά και έντυπα επιστημονικά περιοδικά με υπηρεσίες ηλεκτρονικής αποστολής άρθρων.
3. Πρόσβαση σε έντυπα και ηλεκτρονικά βιβλία

4. Συλλογή DVD συνεδριών με αναγνωρισμένους θεραπευτές του χώρου της συστημικής θεραπείας.

5. Πρόσβαση σε ειδικό εκπαιδευτικό χώρο στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου

6. Παροχή εκπαιδευτικού υλικού σε ηλεκτρονική μορφή. Συμπεριλαμβάνεται συλλογή από 300 επιστημονικά άρθρα σε μορφή PDF.

7. Διαδικτυακή επικοινωνία με τους εκπαιδευτές και την εκπαιδευτική ομάδα

Η. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΙΤΗΣΕΙΣ

(I) Κριτήρια Εισαγωγής.

Πτυχίο στην ψυχολογία, ιατρική (ειδικότητα παιδοψυχιατρική/ψυχιατρική), κοινωνική εργασία, σε αναγνωρισμένο ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης της Ελλάδας ή του εξωτερικού. Αιτήματα υποψηφίων με πτυχίο σε κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες (π.χ. κοινωνιολογία, εκπαίδευση, νοσηλευτική) από αναγνωρισμένο ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης της Ελλάδας ή του εξωτερικού μπορεί να γίνουν δεκτά εφόσον αποδεδειγμένα πραγματοποιούν ή έχουν πραγματοποιήσει μεταπτυχιακές σπουδές στο χώρο της ψυχικής υγείας. Κατώτερο ηλικιακό όριο εισόδου στον πρώτο κύκλο: 23 έτη

Το Ινστιτούτο δεσμεύεται από τον κώδικα δεοντολογίας του στην αποφυγή διακρίσεων που αφορούν την καταγωγή, την εθνικότητα, το χρώμα, το φύλο, τη θρησκεία, τη σωματική υγεία και τη σεξουαλική προτίμηση στην προσφορά ευκαιριών ειδίκευσης.

Η αξιολόγηση λαμβάνει υπόψη της την καταλληλότητα του υποψηφίου όσο αφορά το επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή. Η καταλληλότητα αυτή κρίνεται με βάση τα κριτήρια επάρκειας (βλ. πιο πάνω) που αναμένεται να επιδείξουν οι ειδικευόμενοι ώστε να αξιολογηθούν θετικά στη διάρκεια και κατά το τέλος του προγράμματος. Κρίνεται δε βαρύνουσας σημασίας ακόμα και σε σύγκριση με τα επιπλέον ακαδημαϊκά προσόντα.

Προαπαιτούμενο για την εισαγωγή στον 2ο κύκλο η επιτυχής ολοκλήρωση του 1ου κύκλου στο πρόγραμμα του Ινστιτούτου.

Ειδικευόμενοι που έχουν συμπληρώσει ώρες ειδίκευσης σε άλλα κέντρα ειδίκευσης στη συστημική θεραπεία και επιθυμούν να ενταχθούν στο πρόγραμμα αξιολογούνται κατά περίπτωση, με πιο συνήθη πρακτική την εισαγωγή τους στο πρώτο ή δεύτερο έτος του προγράμματος.

II) Αιτήσεις

Οι αιτήσεις εξετάζονται το Σεπτέμβριο κάθε έτους. Εφόσον πληρούν τα τυπικά προσόντα, οι ενδιαφερόμενοι καλούνται τηλεφωνικά σε συνέντευξη για περαιτέρω αξιολόγηση. Παρακαλούμε να έχετε μαζί σας :

- Συμπληρωμένη αίτηση (διατίθεται ηλεκτρονικά) (βλ. "Επικοινωνία")
- Ονοματεπώνυμο, ιδιότητες, e-mail δυο (2) προσώπων (ακαδημαϊκών δασκάλων, εποπτών, προϊσταμένων, υπευθύνων στο χώρο εργασίας, θεραπευτών) για παροχή συστάσεων, τις οποίες το Ινστιτούτο ζητά απευθείας γραπτά ή προφορικά και σε όποια φάση της διαδικασίας της αξιολόγησης των αιτήσεων κρίνει απαραίτητο. Τα στοιχεία των προσώπων συμπληρώνονται στον ειδικό χώρο στην αίτηση
- φωτοαντίγραφα πτυχίων και βεβαιώσεων για όσα αναφέρετε στην αίτηση
- φωτογραφία (στο μέγεθος διαβατηρίου)

Θ. ΜΕΡΕΣ-ΩΡΕΣ-ΤΟΠΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1ο, 2ο, 3ο έτος

Για το θεωρητικό (διαλέξεις και εργαστήρια) και εποπτικό μέρος της εκπαίδευσης οι ειδικευόμενοι θα προσέρχονται στο Ινστιτούτο **κάθε Παρασκευή 5μμ - 10μμ** από τον **Οκτώβριο ως τον Ιούνιο**. Εορταστική λήξη έτους την πρώτη Παρασκευή του Ιουλίου.

Οι ώρες, μέρες και τόπος της πρακτικής άσκησης και της προσωπικής θεραπείας καθορίζονται σε συνεννόηση με τους αντίστοιχους θεραπευτές.

4ο έτος

Για το θεωρητικό (διαλέξεις και εργαστήρια) και εποπτικό μέρος της εκπαίδευσης οι ειδικευόμενοι θα προσέρχονται στο Ινστιτούτο **ένα σαββατοκύριακο το μήνα** από τον Οκτώβριο ως τον Ιούνιο. Εορταστική λήξη έτους και τελετή αποφοίτησης την πρώτη Παρασκευή του Ιουλίου.

Οι ώρες, μέρες και τόπος της πρακτικής άσκησης και της προσωπικής θεραπείας ισχύουν όπως έχουν καθοριστεί στα προηγούμενα έτη.

Ι. ΔΙΔΑΚΤΡΑ

Το ετήσιο συνολικό ποσό των διδάκτρων δίνεται είτε εφάπαξ είτε χωρισμένο σε 9 δόσεις (Οκτώβριος ως και Ιούνιος). Επίσης παραμένει σταθερό σε όλη η διάρκεια των σπουδών. Επικοινωνήστε με τη γραμματεία για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το τρέχον κόστος των διδάκτρων και τους τρόπους πληρωμής. Στα διδάκτρα συμπεριλαμβάνεται εκπαιδευτικό υλικό (ελεύθερη πρόσβαση στην ηλεκτρονική βιβλιοθήκη, σε επιστημονικά περιοδικά που έχει εγγραφεί το Ινστιτούτο, καθώς και σημειώσεις).